

4. Трубавіна І.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з сім'єю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора педаг. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / І. М. Трубавіна. – Луганськ, 2009. – 46 с.;
5. Йосипов Ю.Р. Психологічна готовність дільничного інспектора міліції щодо профілактики насильства в сім'ї : теоретико-прикладний аспект / Ю.Р. Йосипов // Збірник наукових праць. – 2011. – С.313-317;
6. Коломоєць О.Д. Адміністративно-правове регулювання відповідальності за вчинення насильства у сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.Д. Коломоєць. – Запоріжжя, 2-10. – 23 с.
7. Ткаленко О.М. Нормативно-правове забезпечення попередження насильства в сім'ї в Україні: стан та перспективи розвитку / О.М. Ткаленко // Збірник наукових праць № 3. – 2014. – С.35-38;
8. Євсюкова М.В. Насильство в сім'ї як порушення прав, закріплених у Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод: огляд рішень Європейського суду з прав людини / М.В. Євсюкова // Збірник наукових праць № 1. – 2011. – С.341-347.
9. Справа «А проти Великобританії» (Case of A v. The United Kingdom) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cirp.org/library/legal/A_v_UK1998;
10. Євтух В. Омбудсман / В. Євтух // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.:Парламентське видавництво, 2011. — С. 512.
11. Правові та кримінологічні засади запобігання насильству в сім'ї. — К. : НАВСУ, 2005.

*Устенко Дарина Олегівна, студентка будівельного факультету
Київський національний університет будівництва і архітектури*
**ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОГО ПОРЯДКУ ЯК ЗАСОБУ
ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕВІАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ**

Для того аби повною мірою розглянути питання, необхідно з'ясувати, що являється соціальною нормою. Отож, соціальні норми — це правила, вироблені суспільством, чи групою людей у процесі їхньої життєдіяльності. Вони поділяються на моральні (правила поведінки, які склавшись у суспільстві, виражають уявлення людей про добро й зло, справедливість й несправедливість, обов'язок, честь, гідність.

Дія цих норм забезпечується внутрішнім переконанням, суспільною думкою, заходами суспільного впливу), правові (загальнообов'язкові, формально визначені певні правила поведінки, які встановлені або санкціоновані, а також охороняються державою), корпоративні (правила поведінки, самостійно встановлені громадськими організаціями, закріплені в їхніх статутах (положеннях тощо), діють у їхніх межах і ними ж охороняються від порушень за допомогою певних заходів суспільного впливу), сімейні,

естетичні. Також до соціальних норм відносять звичаї (правила поведінки, які, склавшись у суспільстві в результаті їхнього багаторазового повторення, виконуються за звичкою) та традиції.

До соціального середовища відносять всі чинники, які активізують (або блокують) захист соціальних інтересів особи, реалізацію її потреб. Розпізнання соціальної девіації або соціальної проблеми викликає в першу чергу питання про те, що мається на увазі під девіацією, нормою, проблемою. У самому загальному вигляді можна сказати, що девіація - це об'єктивне відхилення від норми, а проблема – усвідомлена девіація, відхилення, яке викликає тривогу людей, спонукає їх до діяльності. Норма – взірець, те, що притаманне більшості.

Поняття соціальної норми внутрішньо суперечливе. Його прийнято розглядати на двох рівнях: з одного боку, це те, що характеризує погляди і поведінку більшості, те, що в соціальній дійсності математично описується як нормальний розподіл; з другого боку, це загальновизнане правило, те, що наказує всім як зразок поведінки і почування. Ймовірно, в ідеалі другий варіант пояснення цього поняття повинен бути обумовлений першим: зразком признається те, що властиво більшості. Але дійсність перевершує будь-які ідеальні уявлення про неї, тому поняття про норму і девіацію можуть підкорятися іншим, набагато більш парадоксальним закономірностям.

Девіація включає різні види детермінацій, зокрема:

1. Соціальні детермінанти дій індивідів. Найважливішою з соціальних детермінант є соціальна нерівність членів суспільства. Вона була й буде у будь-якому суспільстві. Але за наявності малого прошарку багатих людей і переважної кількості бідних можливості досягнення достойного рівня життя для останніх стають ще більш проблематичними. Така ситуація завжди створювала велике соціальне напруження. Тому суперечності між благами, які є стандартними у суспільстві, і можливостями їх досягнення виступають корінними чинниками правопорушень.

2. Ідеологічна детермінація соціальних проблем. Ідеологічні детермінанти належать до духовної сфери суспільства. Держава має не лише декларувати, а й виховувати духовність народу, що включає в себе отримання повноцінної освіти та професії, прищеплення загальної культури, моральних цінностей, вироблених людством, тобто всього того, що робить особу громадянином, активним учасником соціальних процесів. На рівень духовності суспільства впливають усі його суперечності і проблеми. Саме від культури, духовності людини залежить, буде її діяльність суспільно корисною чи злочинною. Важливу роль у цьому відіграє і правова культура громадян.

3. Економічний фактор впливу на дії індивідів. Надзвичайно турбує спад суспільного виробництва і безробіття, яке набуло в Україні загрозливого стану. Так, на початок 2000 р. було зареєстровано у центрах зайнятості населення 1234 тис. осіб (серед них 62% - жінки, 32% - молодь). Проте, фахівці вважають, що реальний рівень безробіття у кілька разів вищий і становить до 40% від загального числа працюючих. На кожне робоче місце претендує в середньому 15 осіб. Багато людей, які вважаються працюючими, фактично перебувають у довготривалих неоплачуваних відпустках, працюють неповний робочий

тиждень. Значна частина людей працює „в тіні” або вже перебуває „на дні” суспільства (бродяги, алкоголіки, наркомани).

4. Виховний потенціал сім'ї в умовах сьогодення. Серед сукупності причин соціальних проблем ведучими за своїм значенням є вплив на дитину своєю поведінкою батьків, характер їх взаємовідносин між собою, ставлення до оточуючих дитину людей. Це той могутній соціально-педагогічний фактор, наслідки якого неможливо не врахувати.

5. Взаємодія особи та середовища. Вплив соціального середовища має актуалізований характер, оскільки особа взаємодіє з ним у даний момент. Безумовно, соціальне середовище впливає на людину не лише безпосередньо перед яким-небудь вчинком. Воно справляло свій вплив на неї і в минулому, формуючи її як особу. Саме в цьому полягає різниця між конкретною життєвою ситуацією (сучасне) і умовами формування особи (минуле). Умови, що визначають соціальну поведінку особистості, - це ті факти реальної дійсності, які безпосередньо дію індивіда не спричинюють, але їх наявність сприяє її існуванню. Самі ці факти кореняться в економічних, політичних, духовних та суспільних відносинах.

На поведінку людей також впливають соціальні проблеми:

- наприклад, проблема наркоманії серед молоді. Серед зареєстрованих споживачів наркотиків молодь віком до 28 років становить 80 %. За роки кількість споживачів наркотичних засобів та психотропних речовин збільшується, вік наркозалежної молоді має тенденцію до омолодження. За останні 10 років частка хворих на наркоманію серед неповнолітніх збільшилася у 6-8 разів. Смертність серед осіб цієї групи зросла у 40 разів. Хворіє на наркоманію переважно молодь, яка не працює. Поглиблення цих явищ викликає загрозу демографічної безпеки, оскільки середній вік уражених на наркоманію становить 26 років, тобто є найактивнішим репродуктивним віком.

- проблема працевлаштування та забезпечення житлом. В молодіжному середовищі панує найвищий рівень безробіття (13,9 %), найчастіше вимушеного. Проблеми, з якими стикається молодь під час пошуку роботи є вимагання стажу роботи та потреба мати необхідні «зв'язки». Менш значущими є такі труднощі, як те, що роботодавці не бажають брати на роботу молодь або вимагають від неї дуже багато знань і умінь. Серед опитаної молоді свій власний бізнес має 6 % молодих людей. Головна перешкода для започаткування і ведення власної справи – брак стартового капіталу (58 %) та хабарництво чиновників (38 %), а також висока ставка податку, податковий гніт (37 %). Найефективніші засоби сприяння зайнятості молоді: по-перше, зобов'язати навчальні заклади забезпечити випускникам перше робоче місце (44 %), а по-друге, встановити на підприємствах квоти для молоді (41 %). Щорічно збільшується кількість молодих сімей, які перебувають на квартирному обліку. У 2001 році на квартирному обліку перебувало майже 88,6 тис. осіб, а у 2005 році вже 112,6 тис. Частка тих хто отримав квартири становить 1,1 % до 1,9 % відповідно до квартирного обліку.

- важливим питанням є психологічне здоров'я людей, їх впевненість в собі і в завтрашньому дні. На першому місці в житті молоді ставить розрахунок на себе і власні сили, але не впевненість у них. Майже кожна десята молода

людина не розраховує ні на кого й ні на що. Відчуття впевненості у собі властиве лише трохи більш ніж кожному двадцятому молодому громадянину країни. За показниками соціального негативізму й апатії: щасливими почуваються 6,5 % молодих людей. Соціальної перспективи в Україні не бачать дві третини молоді. Кожна четверта молода людина боїться злиднів. Майже половина молоді – найбільше в житті боїться втратити здоров'я.

Соціальні проблеми можуть носити глобальний характер, зачіпаючи інтереси значної частини людства. Так, демографічні, екологічні, техногенні, продовольчі, енергетичні та інші проблеми в даний час набувають глобального характеру і їх вирішення вимагає участі більшості держав нашої планети. Соціальні проблеми можуть торкатися інтересів окремих або декількох соціальних систем. Наприклад, соціальні кризи, що розповсюджуються на окремі країни, національно-етнічні спільноти, асоціації, блоки або угруповання. Проблеми можуть розповсюджуватися на ті або інші сфери, групи людей або осіб. Це можуть бути ті, що охоплюють соціально-економічну, соціально-політичну, духовну або власне соціальну сфери життєдіяльності людей. Для соціальної роботи особливу значущість мають особові проблеми, що виникають у процесі взаємодії особи і соціального середовища.

Однією з найважливіших умов рішення соціальної проблеми є її точне формулювання. Якщо проблема правильно сформульована, то це, по-перше, дозволяє здійснювати пошук бракуючої інформації в потрібному напрямі; по-друге, забезпечує вибір оптимального інструментарію соціальної дії, а, отже, і ефективність соціальної роботи. Характер соціальної проблеми є найважливішим чинником, від якого залежать визначення змісту, інструментарію, форм і методів соціальної роботи з клієнтом.

Однією з найважливіших вимог до формулювання соціальної проблеми є її обґрунтованість. Вона повинна витікати з реальних потреб і передумов. Відсутність зв'язку з реальними практичними або теоретичними потребами робить проблему довільною, надуманою.

Точно сформульована проблема виступає початковою, первинною ланкою в складній пізнавально-аналітичній діяльності соціальних служб і організаторів соціальної роботи. Практична потреба і значущість соціальної проблеми не тільки активізує діяльність фахівців соціальних служб, мобілізує їх інтелектуальний, організаційний і фізичний потенціал, а й додає пошуку технологічних рішень творчий, інноваційний характер.

Соціальні працівники, що вивчили помилки попередників і знаючи соціальну філософію, покликані об'єктивно вивчати і оцінювати дійсність. Тому, якщо в медичній діагностиці хвороба як девіація може прирівнюватися з цілком певною нормою (тобто, здоров'ям) за допомогою інструментальних процедур, що мають стандартизовані параметри і передбачаючи кількісні закономірності, то в соціальній діагностиці все здійснюється інакше.

Соціальна робота в цілому і соціальне обслуговування як її структурна частина покликані забезпечувати соціальне функціонування індивідів і сприяти забезпеченню їх соціальних прав. Проте, в зміст цієї діяльності, крім об'єктивних, чітко фіксованих аспектів, входять також суб'єктивні аспекти, які досить важко формалізувати, помістити в рамки, піддати кількісному аналізу.

Технологічне завдання соціальної роботи полягає у виділенні соціальної проблеми і за допомогою інструментарію і засобів, що є у розпорядженні соціальних служб, своєчасному коректуванні дій соціального працівника і поведінки об'єкта соціальної роботи для надання йому соціальної допомоги. Соціальна проблема — це складне пізнавальне завдання, рішення якого призводить до істотних теоретичних і практичних результатів. Для його вирішення необхідна відповідна інформація про об'єкт соціальної дії, умови, обставини та інші чинники, що впливають на життєдіяльність, стан і поведінку.

Список використаних джерел

1. Шакурова М.В. Методика и технология работы социального педагога: Учеб.пособие для студ.высш.пед.учеб.заведений.- М.: Издательский центр “Академия”, 2002.- 272с.
2. Методика соціальної діагностики взаємостосунків в суспільстві / Теорія і методика соціальної роботи. — М., 1994.
3. Скуратівський В. А. Основи соціальної політики: Навч. посіб. / В. А. Скуратівський, О. М. Палій. — К. : МАУП, 2002. — 200 с.

Фурман Карина Володимирівна, слухач магістратури факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Алексєєнко Ірина Вікторівна, д.п.н., проф.

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Міжнародний досвід боротьби зі злочинністю свідчить, що в реаліях сьогодення злочинні прояви створюють реальну загрозу демократичному розвитку та національній безпеці більшості країн світу. В умовах зростання організованої, насильницької та корисливої злочинності у міжнародному масштабі та в Україні зокрема, що спостерігається в останні роки, підвищуються вимоги до професійної діяльності органів Національної поліції та висуваються завдання для ефективної боротьби з цим явищем.

У результаті широкомасштабної міграції людей, а особливо нелегальної, тероризму, незаконного перевезення через державний кордон наркотиків (наркотрафіку), та валюти постають серйозні проблеми в країні, що спричиняють зростання злочинності, етнічну напруженість та соціальні конфлікти. Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, Ради Європи, ОБСЄ, СОТ тощо, долучаючись таким чином, до вирішення глобальних проблем та пошуку шляхів міжнародної боротьби зі злочинністю.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю здійснюється на регіональному рівні, шляхом прийняття відповідних міжнародно-правових актів. Продуктивність виконання покладених на поліцейських обов'язків багато у чому залежить від рівня професійно-психологічної підготовленості, адже найчастіше доводиться діяти в складних, екстремальних умовах, пов'язаних з необхідністю прискореного прийняття рішень, затриманням правопорушників та злочинців, наданням невідкладної допомоги особам, які